

La newsletter dal «glaud da protecziun svizzer» vegn edida dal post spezialisà per la selvicultura da muntogna

www.gebirgswald.ch | Newsletter 01 | matg 2008

EDITORIAL

Senza glaud da protecziun tgirà n'è il traffic betg segir

Il glaud gida a proteger effizientamain noss spazi da viver cunter privels da la natira. En blers lieus protegian ils gauds da protecziun zonas d'abitadi e d'industria sco er vias da traffic ed auters indrizzs d'infrastructura ch'èn situads pli bass cunter lavinas, cunter crudada da crappa sco er cunter bovas. Perquai che las plantas creschan mo plaun, po l'effect dal glaud da protecziun dentant vegnir stabili mo a vista mesauna fin a lunga

vista. Il mantegniment ed uschia er la tgira dal glaud da protecziun èn perquai incumbensas che ston vegnir ademplidas en moda persistenta. Perquai ch'il glaud da protecziun ha in effect per grondas surfatschas, è – ultra da sforzs punctuals en singuls lieus – in engaschi cuntinuà cun intervenziuns extensivas en l'entir glaud da protecziun d'ina impurtanza centrala en quest connex.

Andreas Götz, vicedirectur, uffizi federal d'ambient

Vasta lavur da publicitad per il glaud da protecziun

L'onn 1995 han intginas personas ch'eran responsablas per il glaud fundà la grupp da lavur cun il num «lavur da publicitad en connex cun privels dal glaud e da la natira» per render attent la politica e la societad a la necessitad da mantegnair e da tgirar il glaud da protecziun. Da questa grupp da lavur è resultada la grupp da lavur «glaud da protecziun svizzer». Ensemen cun l'institut per marketing e per commerzi da

l'universitad da Son Gagl è vegnì elavurà in concept per la lavur da publicitad davart il tema «glaud da protecziun». La realisaziun è vegnida surdada al post spezialisà per la selvicultura da muntogna. L'uffizi federal d'ambient e la conferenza da las inspecturas e dals inspecturs forestals chantunals sustegnan questas stentas. Reacziuns e propostas vegnan acceptadas gugent. A l'emprima ediziun – la «newsletter 01» qua avant maun – suondan ulteriuras.

Jürg Trümpler, inspectur forestal chantunal da Son Gagl

Autostrada, via chantunala e viafier tranter Biasca ed Osogna (fotografia: Max Kläy)

En tge connex stattan il gaud da protecziun e las axas da transit?

*«Il gaud da protecziun protegia
nossas axas da transit»*

Tut las axas da traffic impurtantas – che quai sajan vias u viafiers – mainan sper territoris da gaud maltransibels vi. Var 6 000 km² gaud – quai èn 15% da la surfatscha da noss pajais – protegian mintga di il traffic da via e da viafier sco er abitadis cunter crudada da crappa, cunter bovas e cunter lavinas.

Las axas da transit las pli impurtantas en il territori alpin èn las axas dal Gottard, dal Simplon-Lötschberg, dal Grand St. Bernard e dal San Bernardin che mainan dal nord al sid.

En la chadaina dal Giura èn quai l'axa da Losanna a Pontarlier, la «Transjuranne» sur Delémont a Bienna e las rutas sur Basilea en la Svizra bassa.

Ruta da transit (via)	Passagis per di
Tusaun – Güglia – San Murezzan	5 897
San Bernardin	6 548
Weesen – Kerenzerberg	30 178
Brunnen – Mositunnel	11 282
Tunnel dal Gottard	14 961
Vue des Alpes	18 888
Monte Ceneri	36 715
Martigny – Aigle – Lausanne	37 081
Baden – tunnel dal Baregg	109 744

Frequenzas da traffic sin axas da transit impurtantas (fontauna: UVIAS 2006, dumbraziun automatica dal traffic sin via)

Sin las axas che mainan dal nord al sid transportan ils camiuns e las viafiers mintga onn passa 36.5 milliuns tonnas nettas sur las Alps svizras.

Tar las viafiers federalas svizras (VFF) protegia il gaud directamain var 500 dals 3 000 km da lur rait.

Il gaud tgirà e stabil protegia las vias da traffic durant 24 uras per di cunter crudada da crappa, cunter lavinas e cunter bovas.

L'effect da protecziun dal gaud è perquai ina basa impurtanta per noss aut standard da viver.

Gaud da protecziun cunter privels da la natira al Gottard (fotografia G. Gerig)

In gaud tgirà retegna crudada da crappa (fotografia: R. Schwitter)

Plantas stabilas impedeschan che lavinas sa distagian (fotografia: R. Schwitter)

Tge ha il gaud da protecziun da far cun la qualidad da viver en las citads?

Per ir en vacanzas en il sid maina la via tras ils gauds da protecziun da las Alps (fotografia: A. Brun)

Il gaud protegia las axas da transit cunter crudada da crappa (grafica: A. Brun)

Transport da rauba segir sur las Alps (fotografia: Polizia chantunala dal Grischun)

«Il gaud da protecziun garantiscech noss provediment da mintga di»

Sco pajais continental è la Svizra dependenta dal fatg ch'ils products ils pli differents vegnian furnids per il mintgadi or da tut las regions e direcziuns.

Mintga di traversan passa 4000 camiuns las axas da transit da las Alps, che vegnan protegidas tras gauds, e portan tut ils products pussaivels en las stivas svizas.

Che quai sajan products frestgs sco fritgs e legums, elements da construcziun u carburants – las vias da transit mainan per lung da lieus privlus che pon vegnir passads en moda segira grazia als gauds da protecziun tgirads.

«Il gaud da protecziun garantiscech nossa mobilitad»

Il viadi segir sur muntognas e sur collinas che maina a la piazza da lavur u en vacanzas è ina chaussa che sa chapescha da sezza.

Mintga onn vegnan registrads en Svizra passa 30 milliuns arrivs e partenzas da giasts che stattan sur notg en las destinaziuns turisticas. Mo gia en il territori alpin importa la valurisaziun brutta che vegn generada tras activitads turisticas 13 milliardas francs per onn. Quai correspunda a 3.4 % dal product naziunal brut.

«Il gaud da protecziun garantiscech l'export da noss products»

La Svizra è in pajais d'export. Impurtanta è la furniziun segira e fidada dals products svizzers ch'èn dumandads sin l'entir mund, sco chaschiel, tschigulatta, uras e maschinas.

Co po vegnir garantì in gaud da protecziun efficazi?

«In gaud da protecziun efficazi sto ademplier tschertas pretensiuns»

En il gaud da protecziun cunter crudada da crappa procuran uschè bleras plantas stabilas sco pussaivel che crappa rullanta sa fermia.

En il gaud da protecziun cunter lavinias impedeschan bleras structuradas ch'i dettia ina cuverta da naiv che po sa metter en moviment.

L'enragischaziun dal terren tras in gaud maschadà meglierescha la bilantscha da l'aua ed ha l'effect d'ina armadura cunter erosion e cunter bovas.

«Per mantegnair l'effect da protecziun en moda persistenta èsi impurtant da tgirar il gaud da protecziun»

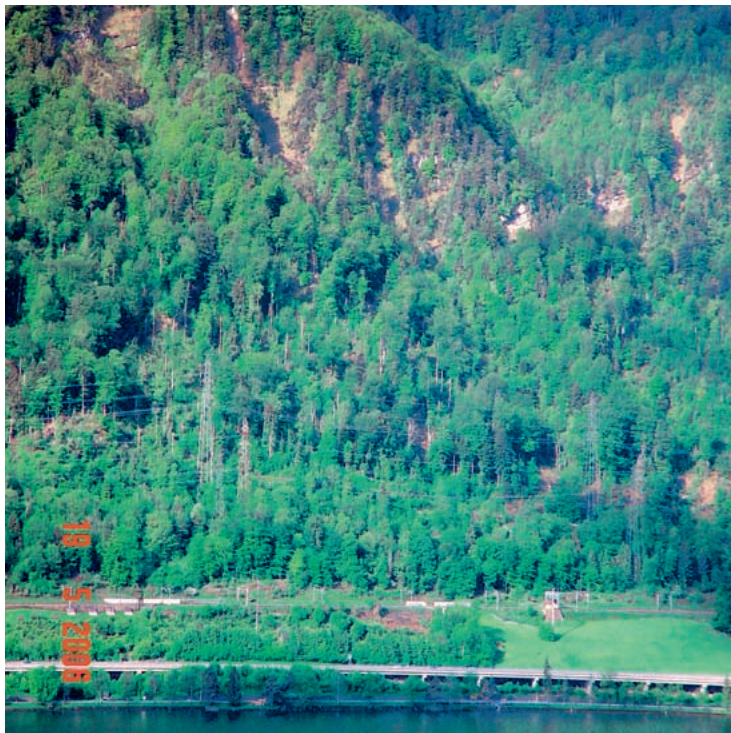
Sch'il gaud sa sviluppa en moda natirala e senza tgrira, resulta mo en cas excepziunals – e betg en moda duraivla – in stadi che correspunda a las pretensiuns d'in gaud da protecziun. Perquai èsi indispensabel da tgirar sistematicamain il gaud da protecziun.

La lavur da tgirar il gaud è stentusa e pretensiusa. La qualitad professiunala sto vegnir garantida sin tut ils stgalims tras persunal forestal ch'è scolà bain.

«La tgrira dal gaud da protecziun custa – dentant main che rempars artificials»

La tgrira dal gaud da protecziun è ina mesira preventiva. Sch'il gaud vegn tgrirà a temp, pon vegnir evitads pli tard custs per rempars tecnics. La tgrira dal gaud da protecziun custa 5 fin 10 giadas damain che rempars tecnics cumpensatorics.

Las proprietarias ed ils proprietaris da gaud na pon betg financiar la tgrira dal gaud da protecziun mo tras il retgav or da la laina. Perquai èsi necessari che la publicitad surpiglia sia conresponsabladad per il mantegniment da l'effect da protecziun, e quai cun sustegnair finanzialmain las proprietarias ed ils proprietaris da gaud.

Las VFF tgriran var 10 000 ha gaud, per ch'il manaschi da viafier saja pli segir. Senza gaud da protecziun stuess ina gronda part da la rait da viafier vegnir dischlocada en tunnels u vegnir protegida tras galarias. (fotografia: Max Kläy)

Sch'in gaud da protecziun efficazi manca, èsi necessari da construir rempars tecnics chars. Protecziun cunter lavinias al Bläserberg SG. (fotografia: R. Schwitter)

Crudada da crappa a Gurt-nellen: Il gaud protegia er cunter grips gronds

Ils 31 da matg 2006 èn crudads plirs grips sin l'autostrada A2 sper Gurtellen. Quai ha chaschunà la mort da duas personas ch'eran en viadi cun lur auto.

L'enconuschientscha principala da questas retschertgas sa lascha reducir ad in simpel messadi central: In gaud da protecziun intact che ha ina structura ideala reducescha la distanza da «fermada» da grips gronds ad in quart da la distanza da «fermada» en in territori senza gaud. Tras la destrucziun d'energia in il gaud èn ils rempars tecnics in summa pir en cas d'absorbir l'energia restanta dals craps e dals grips.

Ins ha pudì cumprovar ch'il gaud dat dumogn a grips bier pli gronds che quai ch'ins ha supponi fin ussa.

Beat Annen

SilvaProtect-CH definescha in standard da qualitad

En il rom dal project SilvaProtect-CH elavura l'uffizi federal d'ambient, ensemen cun ils chantuns, ils criteris per la politica futura areguard il gaud da protecziun. Per la tgrira dal gaud da protecziun en Svizra duai qua tras vegnir stabili in standard da qualitad cumparegliabel.

Tras l'introducziun da la nova concepziun da la golvaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas (NGF) vegn la tgrira dal gaud da protecziun exequida tras cunvegna da program tranter la confederaziun ed ils chantuns.

Ulteriuras infurmaziuns sut: <http://www.bafu.admin.ch/naturgefahren>

Mix
Produktgruppe aus vorbildlich bewirtschafteten Wäldern und anderen kontrollierten Herkünften
www.fsc.org
Zert.-Nr. SGS-COC-100120
© 1996 Forest Stewardship Council

IMPRESSUM • Redacziun: Raphael Schwitter, Romano Costa | Accumpagnament redacziunal: Roland Christen, Raphael Lüchinger, Richard Walder | Creaziun: Albi Brun | Translaziun: Fabian Huonder | Adressas da contact ed ulteriusas infurmaziuns sut: www.gebirgswald.ch

Newsletter 01 · ediziun 500 exemplars · matg 2008